

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0540215 Gärebäcken

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten

Sara Backéus

BEVARANDEPLAN Diarienummer:
Fastställd 511-29806-2005
2005-08-15

Enligt sändlista

Nytt områdesnamn:

Öabäcken

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540215 Gärebäcken

Kommun: Tibro Områdets totala areal: 6,6 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

- 7140 - Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermed
- 9010 - Västlig taiga*
- 9080 - Lövsumpskog*
- 1029 - Flodpärlmussla

Bevarandeplanen behöver uppdateras!

Enligt nuvarande kunskap om området vet vi att

även följande naturtyper finns:

3260 - Mindre vattendrag

följande naturtyper inte finns eller inte har naturtypsstatus:

9010 - Taiga

9080 - Lövsumpskog

Utvecklingsmark till ytterligare naturtyper kan finnas. Detta är viktigt att ta hänsyn till.

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Syftet med området är att bevara ett naturligt vattendrag med flodpärlmussla samt den omgivande skogen.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i maj 2001.

Beskrivning av området

Området kring Gärebäcken domineras av sandiga jordar och tidvis djupt nedskurna raviner. Källvatten springer fram ur de sandiga jordarna och vattenkvaliteten är därför mycket god. Vattnet har därmed också undgått försurning. I vattenmiljön finns flera hotade och känsliga arter, de två mest spektakulära är öring och flodpärlmusslan. Natura 2000-området vid Gärebäcken utgör endast en mindre del i ett större vattendrag men det är här som de största populationerna av flodpärlmussla har påträffats.

Längs Gärebäcken är det ställvis branta sluttningar med äldre gran- och tallskog. I de flackare partierna har skogsbruk bedrivits och det finns både gallrade bestånd och mindre ytor som är näst intill slutavverkade. Längs bäcken finns oftast en bård av lövskogar och lövblandskogar men vid några partier är det som en följd av skoglig aktivitet alltför stort ljusinsläpp till vattnet.

Ytterligare beskrivningar finns under rubriken "beskrivning" för respektive naturtyp och art.

Bevarandemål

Området ska bestå av naturskogsartade löv- och barrskogar kring ett orört naturligt vattendrag. Området ska ha en livskraftig population av flodpärlmussla.

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter. Uppgifter inom parantes är preliminära och kan komma att ändras.

Markägarförhållanden

Gärebäcken är privat ägd.

Vad kan påverka negativt

Faktorer som skulle kunna påverka områdets naturvärden negativt är:

- skogliga åtgärder som avverkning och gallring vid bäcken.
- terrängkörning i och vid bäcken kan försämra vattenkvaliteten.
- utvidgning av den grustäkt som gränsar till bäcken i Natura 2000-området norra del.
- åtgärder uppströms som kan påverka vattenkvaliteten.
- utsläpp i vattnet som kan påverka vattenkvaliteten.
- förurning som kan innebära sämre betingelser för örningen och sämre tillgång på kalk för musslans skalbildning.
- igenslamning av bottenmiljön, t ex genom övergödning som kan uppkomma genom tillförsel av bekämpningsmedel och gödning.
- reglering av vattendrag och vandringshinder.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd

Förutom Natura 2000-bestämmelserna finns inget förordnande om skydd i dagsläget.

Skötsel

Området bör lämnas till fri utveckling, med undantag för naturvårdande åtgärder. Åtgärder som påverkar områdets hydrologi och vattenkvalitet bör undvikas. Exempel på sådana åtgärder är terrängkörning i och intill bäcken, avverkning av trädriddåer längs bäcken som leder till stort ljusinsläpp till vattnet, avverkning, markberedning och dikning som slammar igen bottenmiljön. Ytterligare åtgärder som kan gynna flodpärlmusslan beskrivs på artnivå.

Bevarandestatus

Bevarandestatusen för de enskilda naturtyperna är beskriven under respektive naturtyp och art.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Skogsvårdsstyrelsen. 1995. Nyckelbiotopsinventering.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

7140 Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn

Beskrivning: Källvattnet samlas upp i våtmarker som till stora delar är hydrologiskt opåverkade. Vegetationen är ofta dominerad av olika starrarter och vitmossor. Ytterligare beskrivning av området finns under rubriken "beskrivning av området" på områdesnivå.

Generellt beskrivs naturtypen som heterogent och omfattar ombrotrofa och minerotrofa, fattiga till intermediära, öppna eller mycket glest trädbevuxna myrar. De myrtyper eller myrelement som kan inkluderas är plana eller svagt välvda mossar och tillhörande laggkärr, nordlig mosse, plana kärr, sluttande kärr – i synnerhet backkärr – samt torvbildande mader (sumpkärr). Torvtäcket är normalt minst 30 cm djupt, men kan vara tunnare i unga myrar. Gungflyn, mjukmattgolvet med vanligen mossrik vegetation som pga luftvävnad i rotsystemet flyter på vatten eller lös gyttja, inkluderas oavsett torvdjup. Trädskikt bestående av träd högre än tre meter får inte ha mer än 30% krontäckning. Två undergrupper kan urskiljas: svagt välvda mossar och kärr och gungflyn (kan indelas i fattiga och intermediära för uppföljningen). Myrens hydrologi och hydrokemi får inte vara starkt generellt påverkad av antropogena ingrepp. Slåtter kan bedrivas. Reversibla, mindre ingrepp som orsakat lokal störning i begränsade delar av myren kan medges.

Naturtypen är känslig för negativ påverkan på hydrologi och vattenkemi samt markexploatering.

Bevarandemål: Areal
-Arealen öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn ska vara minst x (1,3) hektar.

Struktur och funktion

-Vegetationen ska vara naturligt lågvuxen på minst x ha.
-Täckningsgrad för träd och buskar ska vara mindre än x % och stamantalet ska vara mindre än x/ha.
-Hela arealen ska ha ostörd hydrologi. I området ska det inte finnas diken med avvattande effekt.

Typiska arter

-Minst x av de typiska kärleväxtarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: Se under rubriken "vad kan påverka negativt?" på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder: Se under rubriken "bevarandeåtgärder" på områdesnivå.

Bevarandestatus: Avvakta basinventering.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9010 Västlig taiga*

<i>Beskrivning:</i>	<p>Längs bäcken finns branta sluttningar med äldre gran- eller tallskog. Ytterligare beskrivning av området finns under rubriken "beskrivning av området" på områdesnivå.</p> <p>Generellt förekommer naturtypen i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark. Enstaka områden finns i kontinental region. Trädskiktets krontäckningsgrad är 30-100% och utgörs av inhemska barrträd och triviala lövträd, dock inte fjällbjörk. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Näringskrävande örter finns endast undantagsvis. Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.</p> <p>Naturtypen är känslig för bruten kontinuitet i trädskiktet och åtgärder som motverkar eller hindrar naturlig åldersspridning och artsammansättning. Den är till stor del beroende av att naturlig dynamik pågår och att det finns stor förekomst av t.ex. död ved, gamla och grova träd. Fuktiga delar är känsliga för störning av hydrologin. Naturtypen är också mycket känslig för fragmentering och exploateringsåtgärder.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Areal</p> <ul style="list-style-type: none">-Arealen västlig taiga ska vara minst x (1,3) ha. <p>Struktur och funktion</p> <ul style="list-style-type: none">-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.)-På mer än x (90) % av arelen ska lövträdsandelen i granskogar vara minst x %, varav lövträdsarterna sälg, rönn och asp ska förekomma med minst x %.-Träd av utländskt ursprung (t.ex. contortatall och olika ädelgranar) får inte finnas i området.-Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt. <p>Typiska arter</p> <ul style="list-style-type: none">-Minst x av de typiska lavarerna ska förekomma i minst x % av provytorna.-Minst x av de typiska mossarterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.-Minst x av de typiska kärlväxterna a, b, c, etc. ska förekomma i minst x % av provytorna.
<i>Negativ påverkan:</i>	Se under rubriken "vad kan påverka negativt?" på områdesnivå.
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	Se under rubriken "bevarandeåtgärder" på områdesnivå.
<i>Bevarandestatus:</i>	Avvakta basinventering.
<i>Uppföljning:</i>	Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

9080 Lövsumpskog*

Beskrivning: Närmast bäcken finns ställvis lövsumpskogar. Trädskiktet domineras ofta av björk och klibbal tillsammans med gran. Tillgången på död ved är ofta god. Ytterligare beskrivning av området finns under rubriken "beskrivning av området" på områdesnivå.

Generellt förekommer naturtypen på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av lövkärrstov/vasstov. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) med undantag av fjällbjörk utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen. Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå. Skogens hydrologi får inte vara under stark generell påverkan från markavvattning. Framförallt de översilade skogarna kan hysa en mängd rödlistade arter.

Naturtypen är känslig för markexploatering och liknande saker som tar mark i anspråk och minskar naturtypens areal, sänkt markvatten och uteblivna översvämningar (vilket kan ha orsakats av människan genom påverkan på hydrologi och topografi), bruten kontinuitet av lövträd i trädskiktet samt åtgärder som motverkar eller hindrar naturlig åldersspridning och artsammansättning. Sumpskogsmiljöer som ofta är skuggiga-halvskuggiga och har arter som är anpassade till denna fuktiga, skuggiga miljö kan även vara känsliga för kraftig solexponering.

Bevarandemål: Areal
-Arealen lövsumpskog ska vara minst x (4) ha.

Struktur och funktion
-Lövträdsandelen ska vara minst x (50) % varav andelen beteskänsliga lövträdsarter (sälg, rönn och asp) ska vara minst x %.
-Sumpskogar ska ha en ostörd hydrologi. Det ska inte finnas diken med avvattande effekt.
-Det ska finnas minst x m³ död ved per ha. (Relationen död ved/levande ved ska vara minst 1/5.)

Typiska arter
-Minst x av de typiska kärlväxterna ska förekomma i minst x % av provytorna.
-Minst x av de typiska mossarterna ska förekomma i minst x % av provytorna.

Negativ påverkan: Se under rubriken "vad kan påverka negativt?" på områdesnivå.

Bevarandeåtgärder: Se under rubriken "bevarandeåtgärder" på områdesnivå.

Bevarandestatus: Avvakta basinventering.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

1029 Flodpärlmussla; *Margaritifera margaritifera*

<i>Beskrivning:</i>	<p>I Gärebäcken finns ett bestånd på minst 2000 flodpärlmusslor, en musseltäthet på 0,9 musslor/kvadratmeter är beräknad. Beståndet har dock minskat, tidigare undersökningar har visat på en musseltäthet på 1,7/kvadratmeter. Flertalet av musslorna är 20-25 år gamla men det finns även yngre individer, vilket kan visa på att fortplantning fortfarande pågår.</p> <p>Flodpärlmusslan är helt knuten till rinnande vatten med sand-, sten- eller grusbotten och tillräckligt hög strömningshastighet för att igenslamning inte ska ske. Mussellarverna lever upp till 10 månader som parasiter på gälarna hos öring eller lax. Lokal reproduktion av värdfiskbestånden är därför betydelsefull, särskilt eftersom det alltid är ung öring som fungerar som värd. Musslan blir könsmogen vid 15-20 års ålder. En individs livslängd är ca 90 år, maximalt uppemot 250 år.</p> <p>Arten är känslig för förändrad hydrologi och vattenkemi samt förändringar i vattenföring. Arten är även känslig för minskad tillgång på värdjur, i det här fallet öring.</p>
<i>Bevarandemål:</i>	<p>Bevarandemål för arterna formuleras senare. ArtDatabanken kommer att lämna anvisningar för hur mål ska formuleras. Bevarandemålen kommer att röra populationsstorlek och arternas livsmiljö.</p>
<i>Negativ påverkan:</i>	<p>Se under rubriken "vad kan påverka negativt?" på områdesnivå.</p>
<i>Bevarandeåtgärder:</i>	<p>Förutom de bevarandeåtgärder som beskrivs på områdesnivå skulle även årlig kontroll av vattenkvaliteten i bäcken kunna vara positiv för flodpärlmusslan.</p>
<i>Bevarandestatus:</i>	<p>Avvakta basinventering.</p>
<i>Uppföljning:</i>	<p>Se tills vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare</p>
